

Đầu tư cho giáo dục và đào tạo

THÔNG QUA CHÍNH SÁCH TÍN DỤNG ĐỐI VỚI SINH VIÊN

TS. Nguyễn Thị Minh Hương *

Việt Nam đổi mới nền kinh tế, chuyển sang phát triển theo cơ chế thị trường, hội nhập quốc tế, chính sách bao cấp chi phí cho sinh viên đại học không còn nữa ở phần lớn chương trình đại học, cao đẳng, chỉ còn duy trì việc miễn học phí cho sinh viên một số trường sư phạm,... Song, trong điều kiện cân đối ngân sách còn nhiều khó khăn và để hỗ trợ tài chính cho sinh viên đại học, ngay trong những năm giữa thập niên 90, Chính phủ Việt Nam đã có chính sách tín dụng về vấn đề này.

Trong năm 2007, một chính sách quan trọng về giáo dục đào tạo đã được ban hành, đó là Chỉ thị số 21/2007/CT-TTg, ngày 4-9-2007, của Thủ tướng Chính phủ “Về thực hiện chế độ cho vay ưu đãi để học đại học, cao đẳng và dạy nghề”. Chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ giao Bộ trưởng Bộ Tài chính chủ trì cùng Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Ngân hàng Chính sách xã hội xây dựng phương án về mức cho vay mỗi sinh viên, điều kiện và phương thức cho vay, phương thức thanh toán sau khi đã tốt nghiệp đại học, cao đẳng và dạy nghề.

Phương án đã được khẩn trương hoàn thành và được triển khai có hiệu quả, triển khai khá đồng bộ trong cả nước. Theo đó, trong quý IV-2007, Bộ Tài chính cấp bổ sung nguồn vốn ngân sách

nhà nước cho Ngân hàng Chính sách xã hội để cho vay vốn học tập; đồng thời sẽ triển khai việc phát hành 2.000 tỷ đồng trái phiếu Chính phủ để cấp cho Ngân hàng Chính sách xã hội với mục đích nói trên. Mức cho vay cũng được nâng lên 800.000 đồng/sinh viên/tháng. Đối tượng được vay không chỉ là sinh viên các trường đại học, cao đẳng như trước đây mà mở rộng ra cả đối tượng học nghề. Lãi suất cho vay là 0,5%/tháng. Thủ tục cho vay được hệ thống Ngân hàng Chính sách xã hội thực hiện nhanh chóng, giải ngân trong vòng 2 ngày. Phương thức thanh toán là sau khi sinh viên, học sinh học nghề tốt nghiệp và đi làm, có thu nhập. Ngay đầu tháng 10/2007, hệ thống Ngân hàng Chính sách xã hội Việt Nam đã triển khai tổ chức tập huấn về phương án cho vay mới nói trên trong toàn quốc.

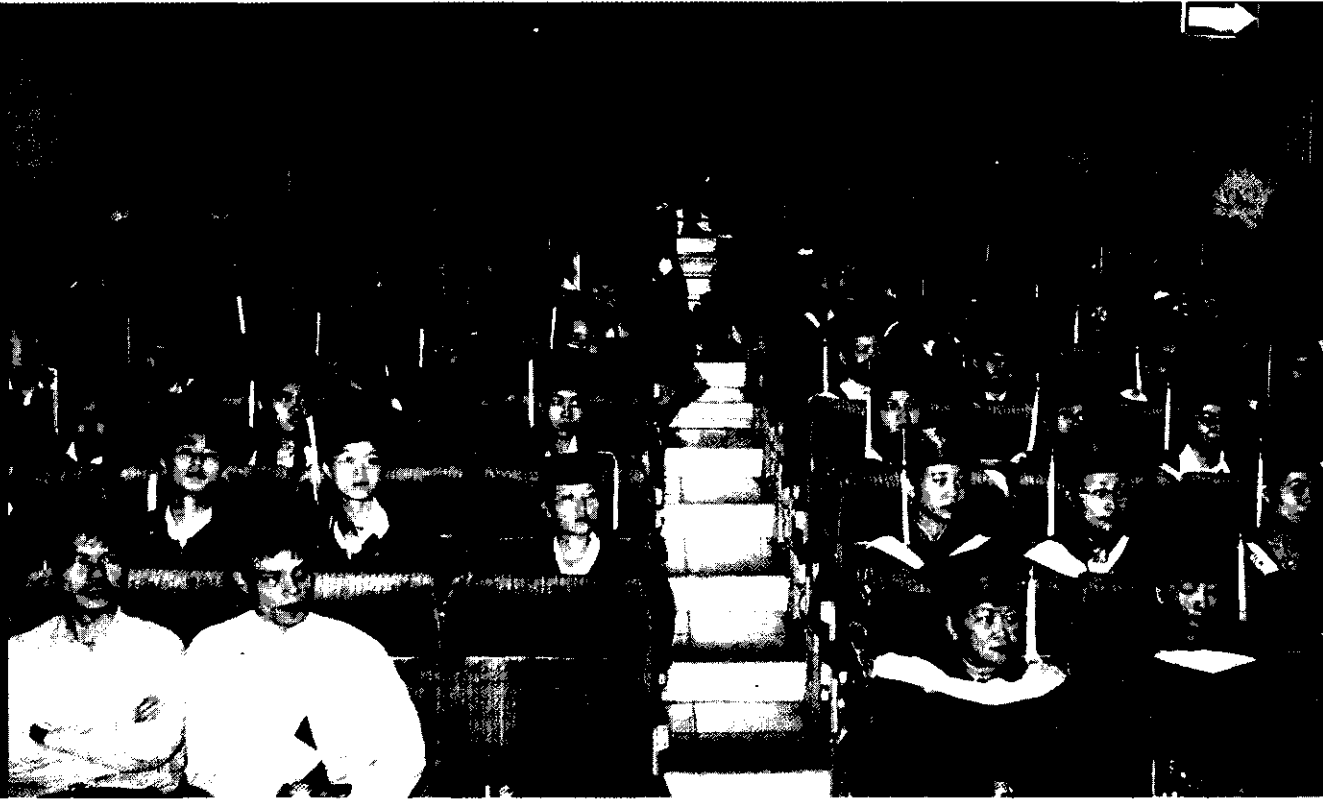
Thực hiện Chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo các trường đại học, cao đẳng trong cả nước lập và rà soát, lập danh sách các sinh viên thuộc diện gia đình có hoàn cảnh khó khăn có nhu cầu vay vốn, làm việc với Ngân hàng Chính sách xã hội để nắm bắt nhu cầu vay vốn để có cơ sở thực hiện cho vay ưu đãi theo quy định. Hiệu trưởng các trường đại học, cao đẳng tạo mọi điều kiện cần thiết để tất cả học sinh, sinh viên đã trúng tuyển vào trường mình, không yêu cầu phải đóng học phí ngay trong ít nhất hai tháng đầu tiên nếu gia đình có hoàn cảnh khó khăn để đăng ký vay tiền từ Ngân hàng Chính sách xã hội. Bộ Giáo dục và Đào tạo đã có công văn số 12052/BGDĐT-HSSV, ngày 14-11-2007, về việc hướng dẫn thực hiện tín dụng đối với học sinh, sinh viên.

Cho vay vốn học tập đối với

học sinh, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn có điều kiện học tập đại học, cao đẳng và học nghề là một chủ trương, chính sách lớn của nhà nước với mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực có chất lượng cao, đào tạo đội ngũ công nhân có trình độ cho đất nước. Chính sách này tạo điều kiện cho các gia đình có hoàn cảnh khó khăn về cuộc sống cho con em theo học và tốt nghiệp, có đủ điều kiện đi làm việc. Các em gia đình nghèo, gia đình neo đơn, gia đình có hoàn cảnh khó khăn, đã trúng tuyển đại học, cao đẳng... không phải ở nhà, bỏ học mà vẫn có điều kiện đến trường nhờ được vay vốn cho học tập. Đất nước không bỏ phí nhiều tài năng học giỏi, thông minh, có ý chí tiến thủ,... nhưng vì không có tiền mà không theo học được đại học, cao đẳng,... nhờ chính sách tín dụng ưu đãi. Có thể khẳng định, đây là một kênh đầu tư vốn ngân sách nhà nước có hiệu quả

kinh tế - xã hội rộng lớn. Song, thông qua chính sách tín dụng này ngân sách nhà nước không bao cấp cho cả người vay lẫn Ngân hàng Chính sách xã hội. Bởi vì, người vay vốn vẫn phải có trách nhiệm trả nợ cả gốc và lãi sau khi đã tốt nghiệp, đi làm việc có nguồn thu nhập, đồng thời để có nguồn vốn tiếp tục cho sinh viên khác vay. Tuy nhiên, chính sách này có ưu đãi về lãi suất và thời gian ân hạn về trả nợ. Tức là lãi suất vay thấp hơn, chỉ bằng 50% mức lãi suất thông thường mà các ngân hàng thương mại đang cho vay. Trong thời gian học tập thì chưa phải trả nợ gốc và lãi. Vay vốn học tập không phải tài sản thế chấp. Còn Ngân hàng Chính sách xã hội thì vẫn bảo đảm bù đắp được chi phí hoạt động trên cơ sở lãi suất người vay phải trả cho ngân hàng.

Theo số liệu tổng hợp mới nhất, tính đến hết tháng 11 năm 2007, sau hơn 2 tháng triển khai Chỉ

thị nói trên của Thủ tướng Chính phủ, hệ thống Ngân hàng Chính sách xã hội Việt Nam đã giải ngân cho vay được 1.684 tỷ đồng, trong đó có 378.749 học sinh, sinh viên vay vốn lần đầu, với tổng số tiền là 1.515 tỷ đồng. Tổng dư nợ cho vay vốn tín dụng ưu đãi học tập đạt 1.966 tỷ đồng, với 456.551 học sinh, sinh viên đang dư nợ vốn vay và tăng gấp gần 20 lần cuối năm 2002. Hiện nay sinh viên, học sinh tại hơn 220 trường đại học, cao đẳng, dạy nghề... trong toàn quốc đang dư nợ vốn vay học tập từ Ngân hàng Chính sách xã hội. Nhiều tỉnh có kết quả cho vay vốn ưu đãi học sinh, sinh viên đạt khá đó là Nghệ An: 143 tỷ đồng, Thanh Hoá: 142 tỷ đồng, Hà Tĩnh: 61 tỷ đồng, Phú Thọ: 48 tỷ đồng, Bắc Giang: 45 tỷ đồng, Nam Định: 42 tỷ đồng, Đồng

Tháp: 38 tỷ đồng, Long An: 47 tỷ đồng và Hà Tây 38 tỷ đồng.

Để thực hiện chính sách tín dụng ưu đãi học tập, sau một thời gian triển khai, Văn phòng Chính phủ đã có Thông báo số: 239/TBVPCP, ngày 15-11-2007, thông báo kết luận của Phó Thủ tướng Nguyễn Thiện Nhân về tín dụng đối với học sinh, sinh viên. Tại Thông báo này, Chính phủ đã đồng ý giảm 50% lãi suất vốn vay cho học sinh, sinh viên trả nợ trước hạn. Chính phủ giao Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội hướng dẫn xác định tiêu chí đối với các hộ gia đình có thu nhập bình quân đầu người bằng 150% thu nhập bình quân đầu người của các hộ nghèo. Để các hộ này có con em đi học đại học, cao đẳng, học nghề, có nhu cầu vay vốn được vay. Các trường đại học,

cao đẳng, dạy nghề xác nhận mẫu đơn xin vay vốn trước khi địa phương xác nhận. Đồng thời, Chính phủ cũng giao Bộ Tài chính chủ động tìm kiếm nguồn vốn ổn định lâu dài cho chương trình này.

Các động thái nói trên cho thấy, chính sách tín dụng ưu đãi học tập được triển khai rất khẩn trương và khá đồng bộ, khá có hiệu quả, gần nửa triệu học sinh, sinh viên đã được hỗ trợ kịp thời về tài chính cho học tập trong năm học mới.

Tuy nhiên, đây là chính sách cho vay ưu đãi nên nguồn vốn chỉ có một tỷ lệ nhỏ là thu nợ để tái cho vay tiếp, còn chủ yếu phải được cân đối từ ngân sách nhà nước, hàng năm cấp cho Ngân hàng Chính sách xã hội để cho vay. Trong khi đó, số lượng sinh viên, học sinh trúng tuyển vào năm

Cần có chính sách ưu tiên, giá ưu đãi cho sinh viên có hoàn cảnh khó khăn, nhà trường tuyển dụng sinh viên ưu tiên không phải do gia đình có thu nhập cao...
 Học phí và chi phí sinh hoạt ở nước ngoài, mong chính sách ưu đãi được thực hiện, nhưng vì không có tiền mà không theo học được đại học, cao đẳng,...

học mới tại các trường Đại học, cao đẳng trong cả nước ngày càng tăng mạnh, giá cả thị trường tăng cao, chi phí sinh hoạt và học tập tốn kém hơn nhu cầu chi tiêu ngày càng nhiều, nên nhu cầu vay cũng rất lớn. Theo tính toán của tác giả bài viết, ước tính bình quân khoảng 25% số học sinh, sinh viên đang theo học tại các trường đại học, cao đẳng, dạy nghề có hoàn cảnh khó khăn, có nhu cầu vay vốn, thì tổng nhu cầu vốn cần cho vay của năm học 2007 - 2008 lên tới 5.000 - 6.000 tỷ đồng. Song, trong quý IV-2007, ngân sách nhà nước mới chỉ bố trí được số vốn khoảng 1.500 tỷ đồng cho thực hiện chính sách tín dụng học tập, còn kế hoạch trong năm 2006 chưa thấy đâu. Việc phát hành trái phiếu có nhiều khó khăn vì còn tùy thuộc vào diễn biến lãi suất,

vào cung cầu vốn trên thị trường tiền tệ,...! Do đó Chính phủ, Bộ Tài chính, Ngân hàng Nhà nước cần có kế hoạch chủ động hơn về đảm bảo nguồn vốn cho Ngân hàng Chính sách xã hội. Theo tác giả bài viết, thì nên sử dụng từ nguồn cho vay tái cấp vốn của Ngân hàng Nhà nước; đồng thời ngân sách nhà nước mỗi năm cần đối ít nhất 2.000 tỷ đồng cho Ngân hàng Chính sách xã hội để thực hiện cho vay vốn đối với học sinh, sinh viên. Bởi vì, như phần trên đã đề cập, đầu tư cho giáo dục đào tạo là đầu tư phát triển nguồn nhân lực, đầu tư cho lâu dài, thực hiện chiến lược con người của quốc gia. Do đó, đầu tư cho lĩnh vực này có hiệu quả rất rộng lớn, nên cần đảm bảo ít nhất mỗi năm từ 2.000 - 4.000 tỷ đồng cho chính sách tín dụng ưu đãi học tập.

Bên cạnh cho học sinh, sinh viên vay vốn học tập trong nước, cần sớm triển khai cho vay vốn đi du học ở nước ngoài. Mức vay có thể bằng 40% - 70% nhu cầu đóng học phí tại nước đi du học, phần còn lại gia đình lo. Tất nhiên, việc cho vay gắn với trách nhiệm gia đình tại Việt Nam, đồng thời không nhất thiết người đi du học học xong phải quay về Việt Nam làm việc ngay mà có thể cho phép làm việc ở nước ngoài 3 - 5 năm.

Hai là mức cho vay hiện nay đã được nâng lên 800.000 đồng/người/tháng, đã tăng khá so với mức vay bình quân trước đây chỉ được vay 300.000 đồng/tháng. Mức vay mới đó tại các tỉnh và thành phố khác có thể tạm thời chấp nhận được, nhưng tại Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh thì mức đó quá thấp. Mức vay đó cũng rất thấp so với tính toán của Ngân hàng Chính sách xã hội Việt Nam về nhu cầu chi tiêu của sinh viên. Cũng theo tính toán của Ngân hàng Chính sách xã hội, đối với sinh viên các trường đại học y khoa, học 6 năm, thì chi phí còn lớn hơn rất nhiều, tổng mức cho vay sau khi ra trường lên tới 60 triệu đồng.

Bởi vậy, cần sớm điều chỉnh nâng mức cho vay vốn đối với học sinh, sinh viên trong năm 2008 và trước tiên đối với các trường đại học, cao đẳng trên địa bàn Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh. ■

** Đại học Sư phạm Hà Nội*